

zowsze – vars befolkning kallas mazurer – och dansens popularitet beror inte minst på dess stora möjligheter att kombinera den aristokratiska noblessen med mera folkliga inslag utan att det rytmiska mönstret måste ändras. Chopin älskade formen eftersom den gav så stora variationsmöjligheter, och han komponerade sammanlagt 59 mazurkor mellan 1827 och 1847. De tre mazurkor som ingår i opus 59 komponerade han 1845, och de anses höra till de allra bästa. *Nocturnen* var inte Chopins uppfinning, utan tillskrivs den i S:t Petersburg verksamme irländaren John Fields tankar om att tolka nattstämmingar i toner. De båda träffades först 1832, men Chopin hade sedan barnsben kommit i kontakt med Fields pianostycken. Det var emellertid Chopin som förvandlade nocturnen till mästerliga konstverk, och han hann komponera tjuoen sådana.

Ravel har kritiserats för ett alltför modernt tonspråk och en bristande formkänsla, men han skrev faktiskt flera verk i gammal stil, och använde inte sällan äldre formscheman, som han fyllde med starkt personligt innehåll, gärna en menuett. 1909 var det dags att högtidlighålla 100-årsminnet av Joseph Haydns död, och en samling hyllningsverk beställdes av bland andra Debussy, Ravel, Dukas, d'Indy, Hahn och Widor. Alla verken byggde på de toner man kunde räkna ut om man tänkte på namnet Haydn, och för att lyckas med det använde man en speciell metod med rötter i renässansen, som förvandlade namnet till tonerna BADDG, toner som Ravel också använde baklänges i sina 55 magiska takter. Det är väl egentligen bara Ravels *Menuet sur le nom d'Haydn* som överlevt.

Debussy komponerade de tre satserna i sviten *Estampes* 1903, och de uruppfördes av den då mycket hyllade pianisten Ricardo Viñes i januari året därpå. Samlingsnamnet skulle kunna betyda stämpel eller träsnitt, och att det är bilder han velat skapa är väl tydligt i den sista satsen, den nu aktuella Trädgården i regn, med sin dimmiga karaktär, och med antydningar till ett par barnvisor.

Stig Jacobsson

Detta är sista LKF-konserten för säsongen, men i höst är vi tillbaka med nya spännande konserter. Den 25 maj är det den årliga Crusellkonserter med Östgöta Blåarsymfoniker i S:t Lars kyrka.

www.linkopingkammarmusik.se

Jubileumskonsert

Roland Pöntinen

Baptistkyrkan

14 maj 2023 kl. 16.30

Konserten ges med stöd av Kultur- och fritidsnämnden i Linköping,
Statens kulturråd, Sensus studieförbund
och Scandic i Linköping.

Program

Ludwig van Beethoven
1770–1827

Sonat nr 28 A-dur op. 101 (1816)
Etwas lebhaft und mit der innigsten
Empfindung
Lebhaft. Marschmäßig
Langsam und sehnsuchtsvoll
Geschwinde, doch nicht zu sehr, und mit
Entschlossenheit

Johannes Brahms
1833–1897

Klavierstücke op. 119 (1893)
Intermezzo h-moll
Intermezzo e-moll
Intermezzo C-dur
Rhapsodie Ess-dur

Frédéric Chopin
1810–1849

Ballad nr 2 F-dur op. 38 (1836–39)

Tre Mazurkor op. 59 (1845)
a-moll, Ass-dur, fiss-moll

Två Nocturner op. 62 (1845–46)
H-dur, E-dur

Maurice Ravel
1875–1937

Menuet sur le nom d'Haydn (1909)

Claude Debussy
1862–1918

Jardins sous la pluie ur *Estampes* (1903)

Konsertens längd ca 90 minuter inklusive paus.

Det var viktigt för **Beethoven** att 1816 klargöra att hans klavermusik inte längre kunde spelas på cembalo. Det gäller i lika hög grad för sonaten i A-dur op. 101 som i den betydligt mer kända sonaten som följde närmast: op. 106 i B-dur som för säkerhets skull också fått bära namnet Hammerklaver. *Sonaten i A-dur* brukar betraktas som det första verket i Beethovens sista skaparfas. Formerna är mer komplexa, tankarna växer ut längs nya vägar och arbetet med teman och motiv är mer sofistikerat än tidigare. Detta framgår också av de utarbetade satsbeskrivningarna. Han är fullständigt döv när han i kurorten Baden skriver ner sina intryck och drömmar. Musiken har blivit hans ensak, personlig och egensinnig, och han utnyttjar verkligen det nyutvecklade klaverets alla möjligheter.

Mellan de mästerliga sena kammarmusikverken, komponerade **Brahms** också en lång rad intressanta pianoverk. Samlingarna op. 116–119 (1892–93) består av sammanlagt tjugo korta pianokompositioner, synnerligen förtätade och märkligt sköna karaktärsstycken som både rymmer svart humor, svårmodig lyrik och inåtvänd karghet. Den allra sista samlingen, *Fyra pianostycken op. 119*, består av tre Intermezzi och en Rapsodi. I de första tre satserna hittar man Brahms dualism, den maskulint kraftfulla tekniken, och den vekt kvinnliga känsligheten. Här finns också en förankring i ungersk folkmusik och influenser från Beethovens sena, och lika egensinniga, pianominiatyror. Kanske är ändå Rapsodin i Ess-dur den mest fantasieggande. Detta är Brahms sista pianostycke (1893), och det väcker många associationer: är det några forngermanska jättar som klampar fram i de kraftfulla ackorden, och är det mer veka nordiska barder som sjunger c-molltemat? De sista takterna är en oavbruten stegring av pianistisk bravurkonst.

Ingen tonsättare har som den polsk-franske **Frédéric Chopin** förnyat och berikat pianomusiken. Han utvecklade de ensatsiga nocturnerna, mazurkorna, preludierna och många andra sorters genrestycken. Med en ballad vill tonsättaren berätta något, men kanske blir det mer en abstrakt saga, där man själv får föreställa sig händelserna. Chopin skrev sina fyra ballader mellan 1836 och 1843. Vad *den andra balladen* vill berätta, talade han inte om, men det är en dramatisk musik fylld av överraskningar vilka pekar långt fram i tiden. Frédéric Chopin berikade pianospelet genom att med en dittills aldrig hörd känslighet ge klangen nya nyanser och skuggor. Hans teknik, inte minst med pedalerna, öppnade dörrarna för ett lyriskt, romantiskt pianospel. *Mazurkan* är en polsk dans, från provinsen Ma-